

Polícia i seguretat

Codi: 100442

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Alberto Vilatarsana Silvestre

Correu electrònic: alberto.vilatarsana@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Ferran Restrepo Arrufat

Prerequisits

No existeixen.

Objectius

L'assignatura té com a objectiu fonamental proporcionar una visió sobre la funció de la policia a les nostres societats, la seva ubicació en el sistema de justícia penal, en l'Administració Pública, la seva relació amb la ciutadania, les funcions que du a terme (preventives, reactives i assistencials), l'abast i límits d'aquestes funcions, així com les característiques fonamentals de la cultura i l'organització policials, mostrant allò que és comú a totes les organitzacions policials i allò que varia en funció dels models i les polítiques públiques.

Com a segon objectiu, complementari de l'anterior, l'assignatura contextualitza la policia, la seguretat i la justícia penal com a àmbits concèntrics (essent la seguretat el més gran). Els/les estudiants/tes han d'identificar amb claredat quin és el rol de la policia en el marc de la justícia penal i de la seguretat en general, entendre el significat de les seves funcions, especialment la seva relació amb el delictes i la llei, i conèixer les característiques bàsiques de l'organització policial així com dels altres actors que més habitualment cooperen amb la policia en l'exercici i el compliment de les seves funcions, en especial de la seguretat privada. Han de tenir també nocions bàsiques de planificació de la seguretat.

Competències

- Accedir i interpretar les fonts de dades sobre la criminalitat.
- Aplicar un programa de prevenció de la criminalitat en l'àmbit comunitari.
- Demostrar que es comprenen els models de prevenció i intervenció de la criminalitat més adequats per a cada problema específic.
- Demostrar que es comprenen les necessitats de les víctimes sobre la base del coneixement de les teories victimològiques.
- Demostrar que es coneix el marc legal i el model de funcionament dels diferents agents de control del delictes.
- Demostrar que es coneix la diversitat de polítiques criminals per afrontar la criminalitat i els seus diferents fonaments.
- Fer la intervenció criminològica sobre la base dels valors de la pacificació, la integració social i la prevenció de nous conflictes.
- Identificar els recursos socials existents per intervenir en el conflicte i en la criminalitat.
- Redactar un treball acadèmic.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.
- Utilitzar els mètodes de recerca en ciències socials per diagnosticar els problemes de criminalitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar professionalment en l'àmbit de la criminologia amb objectius de pacificació, integració social i prevenció de la delinqüència.
2. Aplicar adequadament els recursos socials aplicables a la criminalitat.
3. Aplicar un programa de prevenció orientat als agents de control.
4. Conèixer l'estratègia de prevenció estructurals de la delinqüència.
5. Demostrar que coneix els mitjans i procediments científics orientats a la prevenció del delictes.
6. Descriure en l'àmbit criminològic de manera correcta el marc legal penal i els agents de control del delictes.
7. Desenvolupar de manera eficaç un programa de prevenció de la delinqüència en l'àmbit comunitari.
8. Gestionar adequadament un equip de prevenció o seguretat
9. Interpretar els informes policials relatiu a delictes.
10. Intervenir en l'àmbit criminològic amb finalitats pacificadoras, integradores i de prevenció del delictes.
11. Redactar un treball acadèmic.
12. Saber realitzar una auditoria de seguretat en l'àmbit públic
13. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
14. Transmetre oralment les idees a una audiència.
15. Treballar de manera autònoma.
16. Treballar en equip i en xarxa.
17. Utilitzar adequadament els programes de prevenció i intervenció criminològica.
18. Utilitzar els mètodes d'anàlisi del risc en l'àmbit de la seguretat
19. Utilitzar les metodologies d'anàlisi policial de la investigació criminal.

Continguts

1. Policia i seguretat.

1.1. La seguretat. De la seguretat de l'Estat a la seguretat ciutadana i la seguretat humana.

1.2. Seguretat subjectiva i seguretat objectiva. Instruments per a la seva mesura. El paper dels mitjans de comunicació.

1.3. La necessitat de delimitar l'àmbit material de la seguretat. Del delictes a la convivència harmònica sense riscos.

1.4. La Policia. Funció i òrgan.

1.5. La Policia i la seguretat : Una equivalència impossible. La pluralitat d'actors: administracions, sector privat, ONGs, associacions.

1.6. La planificació de la seguretat.

2. Marc Jurídic.

2.1. La creixent internacionalització. El Consell d'Europa, la Unió Europea i els convenis internacionals.

2.2. La Constitució Espanyola i la legislació estatal i autonòmica sobre policia i seguretat.

2.3. El sistema de seguretat pública de Catalunya. La Llei 4/2003, de 7 d'abril, i el seu desenvolupament.

2.4. La col·laboració entre la policia i la seguretat privada. La normativa de seguretat privada. La Llei 5/2014, de 4 d'abril.

3. La Policia i la societat.

3.1. Diferenciar entre models i sistemes.

3.2. Models de relació de la policia amb la societat. Model de servei públic o de policia comunitària, model de policia governativa i model professional.

3.3. Les relacions amb la ciutadania : necessitats i dificultats. Les diferents comunitats.

3.4. La Policia com a servei públic permanent. Les virtuts i els perills.

3.5. La legitimitat, l'*auctoritas* de la policia.

3.6. La deontologia professional : els mitjans i els fins, la corrupció, les gratuïtats i els textos internacionals.

3.7. Els mecanismes de responsabilitat de la policia.

4. La Policia i la Llei.

4.1. La Policia com a *Law Enforcement Agency*.

4.2. La Llei com a legitimació i com a límit.

4.3. La impossibilitat d'una aplicació omnicomprendiva de la Llei.

4.4. La insuficiència d'una aproximació exclusivament legal.

4.5. La discrecionalitat policial.

5. La Policia i el delictes.

5.1. La persecució del delictes com a funció policial. Mite o realitat.

5.2. La prevenció del delictes. La prevenció situacional. Pot fer la policia altres tipus de prevenció?.

5.3. La patrulla policial i la delinqüència : de l'experiment de Kansas City a l'*smart policing*.

5.4. Desordre i delictes. De les finestres trencades al *Zero Tolerance* : un vincle no demostrat.

6. Altres àmbits d'actuació policial.

6.1. La policia davant els conflictes i les conductes antisocials.

6.2. L'ordre públic en democràcia : seguretat pública.

6.3. Estratègies i tàctiques d'ordre públic.

7. La professió i l'organització policial.

7.1. La professió policial. La cultura i l'organització.

7.2. L'accés a la policia. L'entrada única versus la doble via.

7.3. L'especialització versus els generalistes.

7.4. Les unitats centrals i les territorials : un equilibri permanentment inacabat.

7.5. Les unitats especials : els grups d'intervenció especial i els afers interns.

7.7. El funcionariat no policial.

7.8. Els sindicats policials.

7.9. Els nous partners interns : vigilants, auxiliars i voluntariat.

8. Ser i fer de policia.

8.1. Els valors i la policia.

8.2. El règim estatutari.

8.3. Un/a ciutadà/ana uniformat/ada.

8.4. La conciliació personal.

8.5. L'autocontrol i l'equilibri.

8.6. Gènere ipolicia.

9. Sistemes de policia. Tendències.

9.1. La policia governativa : França, Itàlia, Espanya i Portugal.

9.2. La policia com a servei públic. La policia comunitària de base local : el Regne Unit.

9.3. Un nou sistema bàsicament local : Bèlgica.

9.4. Els sistemes federals: Alemanya,Estats Units i Canadà.

9.5. Un sistema "des-centralitzat": Espanya.

9.6. La importància del món local en els sistemes de policia.

9.7. Cap a un model de seguretat plural.

Metodologia

Les activitats que els estudiants hauran de realitzar durant el curs són :

1.- El treball de grup. Consistirà a plantejar una estratègia metodològica per a fer una recerca sobre el tema : La incidència de l'activitat policial en la delinqüència. Una estratègia possible. Els alumnes escolliran l'ambient delinqüencial a treballar entre els que seran proposats pels professors/res a l'inici del curs.

Pautes del treball :

A) Definició dels conceptes i estat de la qüestió (definició del problema). Ha d'incloure :

- Definició dels tipus penals en qüestió (o de l'àmbit precís del qual s'ocupa el treball).
- Dades objectives sobre el tema (estadístiques i enquestes).
- Estat de la recerca (què diuen els estudis publicats sobre les causes del problema o sobre les alternatives plantejades).

B) Plantejament del projecte de recerca. Ha d'incloure :

- Finalitat del projecte.
- Definició d'accions clares i concises a portar a terme.
- Periodificació concreta de les accions i del projecte.
- Definició precisa del rol de la policia.
- En cas que hi hagi altres actors, precisar-ne també el rol.

C) Proposta d'avaluació del projecte. Ha d'incloure :

- Indicadors concrets que serveixin de referència precisa per saber si el projecte funciona o no. Els indicadors han de ser objectius (o objectivables) concrets i aplicables.
- Calendari temporal precís en què cal recollir les dades corresponents als indicadors.

D) Conclusions.

Els alumnes diposaran d'un document de suport a la realització del treball que serà publicat pels professors/res en el Campus Virtual.

2.- Quatre treballs individuals :

A) Sobre la lectura del llibre "Modelos de Policía. Hacia un modelo de seguridad plural" (Guillén, F. (2016)).

B) Lectura i resposta a quatre preguntes relacionades amb dos articles sobre policia predictiva i els "hot spots policing".

C) Sobre els valors i la policia.

D) Sobre la comparació dels diversos models policials.

Puntualitat :

Les classes comencen puntualment a l'hora establerta. No s'admet l'entrada a classe una vegada aquesta hagi començat ni es podrà sortir abans de la seva finalització, sense una causa justificada.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe teòrica	18	0,72	1, 6, 13, 14, 17
Seminari	18	0,72	1, 6, 13, 14, 16, 17

Tipus: Autònomes

Planificació del treball, lectura, reflexió de materials i preparació de treballs individuals i proves.	75	3	1, 3, 6, 13, 15, 17
Treball en grup	34	1,36	1, 6, 10, 11, 13, 16, 17

Avaluació

Avaluació.

1. Model d'avaluació continuada.

El model d'avaluació és continuat i té com a objectiu formatiu que alumnat i professorat puguin conèixer el grau d'assoliment de les competències establertes. S'avaluaran :

- a) Els quatre treballs individuals.
- b) El treball en grup, que serà presentat i discutit col·lectivament per tal que tothom pugui tenir-ne la informació sobre el tema corresponent.
- c) La prova escrita.
- d) La participació a classe.

2. Model d'avaluació única.

L'alumnat podrà sol·licitar una única avaluació. Per demostrar l'adquisició dels coneixements i competències pròpies de l'assignatura, es realitzaran tres activitats avaluable relacionades amb el temari establert :

- a) Resposta a cinquanta (50) preguntes tipus test (30% de la nota final).
- b) Resposta a cinc (5) preguntes obertes (40% de la nota final).
- c) Anàlisi pautat d'un text (30% de la nota final).

Per aprovar l'assignatura cal obtenir una nota global de cinc (5) punts.

El material obligatori és el següent :

- a) Tota la bibliografia obligatòria.
- b) Tots els texts bàsics de la bibliografia complementària.
- c) Comprensió de les presentacions de contingut teòric (a disposició de l'alumnat a través del professor) així com la bibliografia complementària associada.

3. Condicions per a ser avaluat i superar l'assignatura.

a) L'alumnat només podrà ser avaluat si assisteix presencialment al 100% de les classes i seminaris. Totes les absències han de ser justificades només per raons de malaltia o altres de força major i per raons acadèmiques prèviament autoritzades pel professorat. Si l'alumne no assisteix a un mínim del 80% de les activitats docents no podrà ser avaluat, i serà considerat com a "No presentat".

b) Per ser avaluat/ada cal realitzar i aprovar els quatre treballs individuals, el treball de grup i la prova escrita (aquesta prova constarà de dues parts : entre 20 i 30 preguntes tipus test amb respostes múltiples i dues preguntes a desenvolupar).

4. Recuperacions.

Si un/a alumne/a no supera els treballs individuals en el seu conjunt tindrà la possibilitat de fer una prova de recuperació global dels treballs individuals. En el cas, però, que un treball estigui força bé, però d'altres tinguin una nota molt baixa, el professor/a podrà decidir que l'alumna/e faci únicament la recuperació sobre el treball suspès.

La prova final escrita es recupera dues setmanes després aproximadament.

Si s'han suspès globalment els treballs individuals o la prova escrita final i no es recuperen (no s'aprova la recuperació) no es podrà aprovar l'assignatura en el seu conjunt.

5. L'alumnat que copil o intenti copiar a un examen tindrà un zero (0) en l'assignatura i perdrà el dret a la re-avaluació. L'alumnat que presenti una pràctica i/o activitat en el que hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments presentats obtindrà un zero (0) i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumnat suspèndrà l'assignatura (0) i perdrà el dret a la recuperació.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a classe	10 %	0	0	1, 6, 13, 14, 17
Prova escrita	45%	5	0,2	1, 6, 13, 15, 17
Treball en grup	15%	0	0	1, 3, 4, 5, 6, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18
Treballs individuals.	30%	0	0	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 19

Bibliografia

1.- Bibliografia obligatòria.

Guillén, F. (2012). *Polícia i seguretat*. Servei Publicacions UAB.

Guillén, F. (2016). *Modelos de policía. Hacia un modelo de seguridad plural*. Bosch editores.

2.- Bibliografia complementària.

Textos bàsics.

Fernández Justes, C, i Yñíguez, A. (2014). *Gestió estratègica de la Policia. Organització de l'eficiència en el treball policial*. Punto Rojo libros.

Medina, J. (2011). *Políticas y estrategias de prevención del delito y seguridad ciudadana*. Edisofer, editorial B de F. (capítol VII).

Newburn, T. (2005). *Policing key Readings*. Willan Publishing.

Newburn, T. (2008). *Handbook of Policing*. Willan Publishing.

Seguretat.

Beck, U. (1998). *La sociedad del riesgo*. Paidós Básica.

Curbet, J. (2010). *El rei nu. Una anàlisi de la (in)seguretat ciutadana*. CCG Edicions.

García García, S. (2022). *Asociaciones vecinales y organizaciones comunitarias en la gestión de la seguridad*. AJ. Medina (Ed.), Instituciones de control del delito (pp. 75-90). Dykinson.

Guillén, F. (2020). *La falacia de la seguridad objetiva y sus consecuencias* "E-E-Journal of Criminal Sciences". 15, 1-28.

Guillén, F., i Brodat, R. (2023) (Coords.). *40 años de ventanas rotas. Luces y sombras*. Bosch Editor.

Martínez Espasa, J. (2016). *Las políticas públicas de seguridad ciudadana. Análisis y propuestas desde la criminalología*. Tirant lo Blanch.

Murría, M., Sobrino, C., González, C. (2022). *Las políticas locales de seguridad (y prevención)*. AJ. Medina (Ed.), Instituciones de control del delito (pp. 91-104). Dykinson.

Ortiz de Urbina, I. i Ponce, J. (Eds.) (2008) *Convivencia ciudadana, seguridad pública y urbanismo. Diez textos fundamentales del panorama internacional*. Diputació de Barcelona.

San Juan, C., i Vozmediano, L. (2021). *Guía de prevención del delito. Seguridad, diseño urbano, participación ciudadana y acción policial*. Bosch editor.

Shearing, C., i Wood, J. (2011). *Pensar la seguridad*. Editorial Gedisa.

Waller, I. (2008). *Menos represión. Más seguridad. Verdades y mentiras acerca de la lucha contra la delincuencia*. INACIPE.

Waller, I. (2014). *Control inteligente del delito*. INACIPE.

Seguretat Privada.

Ocqueteau, F. (2004). *Polices entre État et Marché*. Sciences Po.

Torrente, D. (2015). *Análisis de la seguridad privada*. Editorial UOC.

Torrente, D. (2022). *La Seguridad privada a debate*. AJ. Medina (Ed.), Instituciones de control del delito (pp. 105-120). Dykinson.

Policia.

Barcelona, J. (2006). *Sobre el modelo policial español y sus posibles reformas*. Fundación Alternativas. <http://www.falternativas.org/laboratorio/documentos/documentos-de-trabajo/sobre-el-modelo-policial-espanol-y-s>

Bertaccini, D. (2009). *La politica di polizia*. Bononia University Press.

Bosch, J. (2018). *La nostra policia. El model de seguretat de Catalunya des de 1978 fins als atemptats de 2017 i l'1 d'octubre*. Eumo editorial.

Carrer, F. (Ed.). (2009). *Le politique della sicurezza. Dalla "polizia comunitaria" alla "tolleranza zero"*. Franco Angeli.

Carrer, F., i Salomon, J.C (Coords.) (2011). *L'ordine pubblico. Un equilibrio fra il disordine sopportabile e l'ordine indispensabile*. Franco Angeli.

De Maillard, J. (2023). *Comparative Policing*. Routledge.

Fernández, C., i Íñiguez, A. (Coords.) (2020). *Propostes i estratègies per a un nou sistema policial*. Tirant lo Blanch.

Gallardo, R.A., Pérez, H., Planchadell, A. i Pomares, C. (2023). *Guía práctica de la mediación policial*. Universitat Jaume I.

https://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/201978/Sapientia_189.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Guillén, F. (2018). *Desencuentros entre la Policía y el público. Factores de riesgo y estrategias de gestión*. Bosch editor.
- Guillén, F. (2021). *La policía en primera línea contra la pandemia. Reflexiones sobre un papel distorsionado*. *Constructos Criminológicos*, 1(1), 59-82. <https://doi.org/10.29105/cc1.1-5>
- Guillén, F. (2022). *Policía: concepto, funciones, modelo*. AJ. Medina (Ed.), *Instituciones de control del delito* (pp. 45-49). Dykinson.
- Herrera, J.V. (2018). *Ética policial y ciudadanía. Claves de buenas prácticas en Policía y proximidad*. Fundación Policía Española.
- Jar, G. (2000). *Modelos comparados de policía*. Ministerio del Interior. Dykinson.
- Kleinig, J. (1996). *The Ethics of Policing*. Cambridge University Press.
- Lazuén, M.P. (1999). *Cuerpos de Policía y Seguridad Ciudadana en España: Situación actual y perspectivas de futuro*. Ministerio del Interior.
- López Garrido, D. (1982). *La Guardia Civil y los orígenes del Estado centralista*. Grijalbo.
- López-Riba, J.M. (2022). *Interacciones con los ciudadanos, poderes policiales, uso de la fuerza y poder simbólico*. AJ. Medina (Ed.), *Instituciones de control del delito* (pp. 61-73). Dykinson.
- Loubet del Bayle, J.L. (2012). *De la Police et du Contrôle social*. Les éditions du CERF.
- Loubet del Bayle, J.L. (2016). *Sociologie de la Police*. L'Harmattan.
- Monjardet, D. (2011). *Lo que hace la Policía. Sociología de la fuerza pública*. Prometeo Libros.
- Newburn, T. (2007). *Criminology*. Willan Publishing.
- Pacheco, A. (2015). *Una aproximación al estudio de la cultura organizacional en la Policía Local de la Comunidad Valenciana desde una perspectiva sociológica*. Universitat de València. Tesis doctoral. https://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/51958/La+Cultura+Organizacional+de+la+Polic%C3%ADa+Local_A
- Reiner, R. (2010). *The Politics of the Police*. Oxford University Press.
- Roché, S. (2016). *De la Police en Démocratie*. Bernard Grasset.
- Tena J.A. (2002). *Diccionario de expresiones y términos de interés policial y criminalístico*. Tecnos.
- Tyler, T. (1990). *Why people obey the law*. Yale University Press.
- Tyler, T. (2003). Procedural Justice, Legitimacy, and the Effective Rule of Law. *Crime and Justice*, 30, 283-357.
- Vidales, Caty, i Carque, J.L. (Coords.) (2014). *Policía Comunitaria. Una policía para la sociedad del siglo XXI*. Tirant lo Blanch.
- Vilatarsana, A. (2015). *La necessitat de construir un sistema de policia per a Catalunya. La coresponsabilitat del món local per aconseguir-ho*. (Tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona). <https://www.tesisenred.net/handle/10803/298327#page=1>
- Vilatarsana, A. (2019). *La tecnología tiene que ser un instrumento transformador de las organizaciones policiales*. (Blog Notes de seguretat. Generalitat de Catalunya (entrevista)): <https://notesdeseguretat.blog.gencat.cat/2019/06/19/albert-vilatarsana-la-tecnologia-tiene-que-ser-un-instrument>
- Vitale, A. S. (2017). *The end of Policing*. Verso.
- Vollmer, A. (1936). *The Police and Modern Society*. N.J. Patterson.

Wilson, J.Q (1968). *Varieties of Police Behaviour*. Harvard University Press.

Webs d'interès.

Base de dades sobre delictes i temes de seguretat (gestionat per Crimina). <http://crimidata.com/>

Bundeskriminalamt (BKA) (documentació accessible en francès, anglès, castellà i rus, a més de l'alemany). <http://bka.de/>

Departament d'Interior (Catalunya). <http://interior.gencat.cat>

Bloc del Departament d'Interior (Catalunya): Notes de Seguretat. <https://notesdeseguretat.blog.gencat.cat>

Federal Bureau of Investigation (FBI). <http://www.fbi.gov/>

Europol. <http://www.europol.europa.eu/>

Home Office (Ministeri del'Interior del Regne Unit). <http://www.police.uk>

Institut nacional d'estudis superiors de la seguretat i la justícia de França. <http://www.inhesj.fr>

John Jay College. <http://www.jjay.cuny.edu/>

Ministerio del Interior (espanyol). <http://www.interior.gob.es/>

National Criminal Justice Reference Service (Estats Units). <http://www.ncjrs.gov/>

Polícia Alemanya (en alemany). <http://www.polizei.de/>

Polícia belga (francès i flamenc). <http://infozone.be/>

Polícia Estats Units. <http://www.usacops.com/>

Polícia Regne Unit. <http://www.police.uk>

Polizei Newsletter (versions en anglès, francès i castellà, a més de l'alemany). <http://www.polizei-newsletter.de/>

What works Network (Xarxa per compartir experiències positives en la prevenció i lluita contra la delinqüència). <https://www.gov.uk/guidance/what-works-network>

Programari

L'adient utilitzat en l'entorn universitari.